

XVII TEMPORADA MUSICAL DE LA UNIVERSITAT DE LLEIDA, 2009-2010

Memòria / Oblit

Reflexions musicals per a instruments de corda
sobre la memòria històrica de la Guerra Civil

de

⇒ DAVID ESTERRI ⇐

*Quatre monòlegs i quatre diàlegs
per a quatre instruments de corda*
(estrena)

amb

Marc Armengol

Violi

Montse Vallbé

Viola

Marc Friedhof

Violoncel

Trent Helerftein

Contrabaix

Matías López

Narrador

Josep Bergés, Oriol Riart

Muntatge i realització de vídeo

Dimecres, 24 de febrer de 2010
19h, Saló Víctor Siurana (Rectorat)

Universitat de Lleida

Aula de Música

Serveis Culturals

XVII TEMPORADA MUSICAL DE LA UNIVERSITAT DE LLEIDA, 2009-2010

Memòria / Oblit

Reflexions musicals per a instruments de corda
sobre la memòria històrica de la Guerra Civil

⇒ DAVID ESTERRI ⇐

*Quatre monòlegs i quatre diàlegs
per a quatre instruments de corda
agrupats a la força
i en contra de la seva voluntat
individualista i autoafirmativa
(estrena)*

Dimecres, 24 de febrer de 2010
19h, Saló Víctor Siurana (Rectorat)

Aula de Música
Serveis Culturals
Universitat de Lleida

Marc Armengol

Violí

Montse Vallbé

Viola

Marc Friedhof

Violoncel

Trent Helerftein

Contrabaix

Matías López

Narrador

David Esterri

Composició musical

Jose Bergés, Oriol Riart

Edició i muntatge de vídeo

Oriol Riart

Documentació

Màrius Bernadó

Idea original i direcció artística

Amb la col·laboració de:

Serveis Culturals (UdL), Servei de Reproducció d'Imatge (UdL), Servei d'Història,
Documentació i Patrimoni (UdL), Laboratori de Musicologia (UdL).

Agraïments:

Josep Armengol, Marta Cama, Xavier Goñi, Conxita Mir, Xavier Piqué,
Xavier Rodríguez, Joan Sagués.

A en Pere Tarrés, a en Magí Parera, a n'Anton Ferrer,
a n'Amadeu Serra i a tots els soldats anònims de Catalunya,
als morts i als supervivents, tan si van escriure dietaris com si no,
tan si van decidir recordar com oblidar.

DAVID ESTERRI

(Lleida, 1970)

*Quatre monòlegs i quatre diàlegs
per a quatre instruments de corda
agrupats a la força i en contra de la seva voluntat
individualista i autoafirmativa**
(2006–2009)

Remordiment i oblit per a violí sol

Record per a viola sola

Memòria per a violoncel sol

Amnèsia per a contrabaix sol

Quartet per a violí, viola, violoncel i contrabaix

Diàleg entorn a l'oblit
Diàleg entorn al record
Diàleg entorn a la memòria
Diàleg entorn a l'amnèsia

*Obra encàrrec de la XVII Temporada Musical de la Universitat de Lleida

Si el discurs musical es basa en un continu record sobre el que acaba de succeir i en una curiosa expectativa sobre el que ha de venir, la memòria històrica hauria de representar-se en forma de melodia infinita, sense ruptures ni compassos en blanc, per molt que certes dissonàncies puguin arribar a molestar les oïdes mes puristes d'aquells que pretenen silenciar o substituir aquells fragments de la partitura-realitat per altres de menys incòmodes, al marge de les lleis musicals, que no deixen de ser lleis morals, idees i per tant susceptibles d'esdevenir ideologies. Des de la pura solitud de l'instrument de corda s'articulen uns monòlegs, precedits de petits fragments de dietaris de combatents de la Guerra Civil, que reflexionen amb veu alta però sense verb sobre el remordiment, l'oblit, el record, la memòria i l'amnèsia com a formes de catarsi individual i col·lectiva. No hi ha compàs, no hi ha tempo més que el de la velocitat de cadascuna d'aquestes activitats mentals... a quina velocitat s'oblida o es recorda? Quin és el tempo amnèsic? No cal dir que no hi ha tonalitat, tampoc atonalitat... de fet no caldria notes.

Mentre, a la dimensió visual, les imatges incidentals i accidentals continuen el seu discurs mut, estrident de tan mut.

La segona part és el moment del diàleg, un diàleg antisofista, que no porta enlloc... més aviat un monòleg col·lectiu, com quan la companyia d'altri no és res més que una suma de solituds. El tema de cadascú es reprèn i es posa en comú, però no és un quartet, simplement són quatre instruments de corda agrupats a la força i en contra de la seva voluntat individualista i autoafirmativa.

David Esterri

Lleida, febrer de 2010

1. *Remordiment i oblit per a violí sol*

Avui a la nit portaren un altre ferit lleu. Han continuat els morters fent de les seves. En una de les explosions han causat la mort d'un soldat, es deia Cosme Pallàs, de la 1ª Companyia. L'han enterrat dalt mateix de la posició. Al cim. M'ha impressionat. He pensat en la pobra de la seva mare que deurà esperar-lo; que esperarà carta i no li arribarà. Que es trista la guerra! Pobra mare! Quina desolació! Que deu ésser tràgica la mort dalt de les montanyes, lluny de la família, desagnant-te... I tot seguéix igual i tothom resta indiferent... en un racó de casa una mare desolada, plena de dol. I quantes mares deuen haver-hi com aquesta! Déu faci la gracia que jo no sigui causa de tan sofriment per la meva.

PERE TARRÉS CLARET *Diari de guerra*, 28 de juny de 1938.

2. *Record per a viola sola*

Tornaré. No ho dubtis pas
i que formós serà aquell dia!
Molt moreno em trobaràs
però zel, el que tenia.
Els ocells tots cantaran
les flors plenes de flaire
d'ací d'allà, gronxaran
fent sanitós l'aire.
La guerra s'haurà acabat
els homes no ens barallarem
ja que la pau haurem trobat,
qui temps ha que la cerquem.
Teresina! jo et diré
Tu, no sé el que em diràs
als teus ulls em miraré
i tu els meus trobaràs.
ells, tots sols es parlaran,
potser no es podran dir res;
aquell amor trobaran
que fa temps que està malmès.
Vindré tot ple d'alegria
enyorant la quietud,
i amb la teva companyia
cercarem la solitud.

MAGÍ PARERA I PARERA *Lletra des del front a la seva esposa, 17 de juny de 1938.*

3. *Memòria per a violoncel sol*

Dia 2 setembre

... sols em falta el tabardo les sabates me les varen donar a l'altra banda del riu estan en bon estat eran d'un soldat que per la vora del riu, i va anar a caure un proyectil molt a prop d'ell, i el va matar...

ANTÓN FERRER VIVES *Diari de guerra*, 2 de setembre de 1938.

4. *Amnèsia per a contrabaix sol*

Dia 30

Anem passant sense res de nou.

Dia 1 de juliol

Avui me entero que hi hagut un terrible bombardeig a Badalona que a causat molt de morts

Dia 2 escric a casa

Res de nou

Dia 3

Res de nou

Dia 4

Telefona en la Escardivol per si sap noticias de casa, hon se que tots estan bé

Dia 5 rebu de casa

Continuen bé

Dia 6 rebu de casa
escric a casa

Res de nou

Dia 7

Res de nou

Dia 8

No pasa res de nou

Dia 9

Sense res per a notar

AMADEU SERRA SERIOL *Diari de guerra*, juliol de 1938.

3. *Memòria per a violoncel sol*

Dia 2 setembre

... sols em falta el tabardo les sabates me les varen donar a l'altra banda del riu estan en bon estat eran d'un soldat que per la vora del riu, i va anar a caure un proyectil molt a prop d'ell, i el va matar...

ANTÓN FERRER VIVES *Diari de guerra*, 2 de setembre de 1938.

4. *Amnèsia per a contrabaix sol*

Dia 30

Anem passant sense res de nou.

Dia 1 de juliol

Avui me entero que hi hagut un terrible bombardeig a Badalona que a causat molt de morts

Dia 2 escric a casa

Res de nou

Dia 3

Res de nou

Dia 4

Telefona en la Escardivol per si sap noticias de casa, hon se que tots estan bé

Dia 5 rebu de casa

Continuen bé

Dia 6 rebu de casa

 escric a casa

Res de nou

Dia 7

Res de nou

Dia 8

No pasa res de nou

Dia 9

Sense res per a notar

AMADEU SERRA SERIOL *Diari de guerra*, juliol de 1938.

5. *Diàleg entorn a l'oblit*

Tota la nit havem assistit una còrrua de ferits inacabable. Des de les set del vespre fins a les vuit del matí havem curat uns 300 ferits. Molts d'ells gravíssims, que ni els hi hem fet altra cosa que evacuar-los: ferides de crani; abdominals amb sortida d'epíloon i budells; innombrables ferides de metralla i bala a totes les parts del cos.

PERE TARRÉS CLARET *Diari de guerra*, 24 de juliol de 1938.

6. *Diàleg entorn al record*

Es la nit. Veiem com «ells» fan foc on s'escalfen. Canten, criden.

Se sent allà lluny com ens diuen:

– Rojillos, ataros bien las alpargatas, que de un tirón vais a correr hasta Barcelona entre unos días.

Respon algun dels nostres, que ja es vell d'ésser per aquí.

– Cállate, hijo de la gran p...

MAGÍ PARERA I PARERA *Diari de guerra*, 7 de desembre de 1938.

7. *Diàleg entorn a la memòria*

Dia 2 setembre

...el comisari les hi va anar a buscar, i com que jo anava quasi descalç me les va donar, de lo demes, la manta és la que vaig sortir de casa, i la cantimplora, també en tinc.

ANTÓN FERRER VIVES *Diari de guerra*, 2 de setembre de 1938.

8. *Diàleg entorn a l'amnèsia*

Avui fa tres dies que no tenim pa; això és la primera vegada en la guerra.

AMADEU SERRA SERIOL *Diari de guerra*, 8 d'abril de 1938.

9.

En el dia d'avui l'única novetat és que segueix tot igual.

AMADEU SERRA SERIOL *Diari de guerra*, 18 de maig de 1939.

La major part dels fragments de textos memorialístics utilitzats en aquesta producció han estat recollits per Oriol Riart i Arnalot al llibre *Itinerari d'una memòria enfrontada*. Col·lecció d'Estudis Locals Lo Plançó, 8. Juneda, Editorial Fonoll, 2009.

El diari de guerra de Pere Tarrés ha estat publicat íntegrament a *El meu diari de guerra, 1938-1939*. [Barcelona], Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1987; Segona edició, 2004. El d'Antón Ferrer a *Diari de guerra (1938-39)*. [El Vendrell], Amics de la Història del Vendrell – Institut d'Estudis Penedesencs, 1998. El de Magí Parera, ha estat editat per Carles Querol i Rovira a *Del solc a la trinxera: diari de guerra (1938-1939)*. [Subirats], Ajuntament de Subirats – Edicions i Propostes Culturals Andana, 2006.

Universitat de Lleida
Aula de Música
Serveis Culturals